

Sygnatura akt VI Ka 665/19

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia **17 września 2019** r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach, Wydział VI Karny Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący sędzia Krzysztof Ficek

Protokolant Monika Dąbek

przy udziale Anny Ślusarczyk Prokuratora Prokuratury Rejonowej G. w G.

po rozpoznaniu w dniu 17 września 2019 r.

sprawy **A. G. (1)** ur. (...) w G.

syna J. i G.

oskarżonego z art. 178a§1 kk

na skutek apelacji wniesionych przez oskarżyciela publicznego i obrońcę oskarżonego

od wyroku Sądu Rejonowego w Gliwicach

z dnia 24 kwietnia 2019 r. sygnatura akt IX K 1764/18

na mocy art. 437 kpk, art. 438 kpk, art. 635 kpk

1. zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że:

- w punkcie 2 obok art. 69 § 1 i 2 kk jako podstawę prawną rozstrzygnięcia o warunkowym zawieszeniu wykonania kary pozbawienia wolności przyjmuje art. 70 § 2 kk,

- na mocy art. 73 § 2 kk oddaje oskarżonego w okresie próby pod dozór kuratora;

2. w pozostałym zakresie utrzymuje zaskarżony wyrok w mocy;

3. zasądza od oskarżonego na rzecz Skarbu Państwa wydatki postępowania odwoławczego w kwocie 20 zł (dwadzieścia złotych) i wymierza mu opłatę za II instancję w kwocie 430 zł (czteryście trzydzieści złotych).

Sygn. akt VI Ka 665/19

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 24 kwietnia 2019 r. w sprawie o sygn. IX K 1764/18 Sąd Rejonowy w Gliwicach uznał A. G. (1) za winnego tego, że w dniu 24 czerwca 2018 r. w G. na autostradzie (...), będąc w stanie nietrzeźwości przy stwierdzonym 0,82 mg/l alkoholu w wydychanym powietrzu, prowadził w ruchu lądowym samochód marki P. na niemieckich numerach rejestracyjnych (...), tj. przestępstwa z art. 178a § 1 k.k.

Za ten czyn, na podstawie art. 178a § 1 k.k., wymierzył oskarżonemu karę 1 roku pozbawienia wolności, której wykonanie warunkowo zawiesił, na podstawie art. 69 § 1 i 2 k.k. w zw. z art. 70 § 1 k.k., na okres 3 lat próby. Na podstawie art. 71 § 1 k.k. wymierzył oskarżonemu 50 stawek dziennych grzywny, ustalając wysokość jednej stawki dziennej na kwotę 50 złotych. Ponadto orzekł wobec oskarżonego środki karne: na podstawie art. 42 § 2 k.k. w postaci

zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych na okres 5 lat, a na podstawie art. 43a § 2 k.k. w postaci świadczenia pieniężnego na rzecz Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej w wysokości 7000 złotych. Oprócz tego, wyrokiem tym, na podstawie art. 63 § 4 k.k., zaliczono A. G. (1) na poczet orzeczonego zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych okres zatrzymania prawa jazdy od dnia 25 czerwca 2018 r. Ponadto Sąd Rejonowy, na podstawie art. 627 k.p.k. i art. 2 ust. 1 pkt 3 i art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 czerwca 1973 r. o opłatach w sprawach karnych, zasądził od oskarżonego na rzecz Skarbu Państwa koszty sądowe – opłatę w wysokości 430 złotych oraz wydatki w kwocie 216,46 złotych.

Od tego wyroku apelację wnieśli zarówno obrońca oskarżonego, jak i oskarżyciel publiczny. Obrońca oskarżonego zaskarżył wyrok w części orzeczenia o karze i środkach karnych, a oskarżyciel publiczny – na niekorzyść oskarżonego w części dotyczącej rozstrzygnięcia o karze.

Obrońca zarzucił orzeczeniu rażąco niewspółmierność kary i środków karnych wymierzonych oskarżonemu poprzez nieuwzględnienie wszystkich okoliczności sprawy przemawiających na korzyść oskarżonego, a w szczególności tego, że oskarżony nie tylko przyznał się do winy i złożył obszernie wyjaśnienia, ale również przekazał organom ścigania istotne okoliczności związane z przedmiotowym zdarzeniem oraz ujawnił przed organami ścigania i przedstawił istotne okoliczności nieznanе dotychczas temu organowi, dotyczące innego przestępstwa. Wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez:

- wymierzenie oskarżonemu kary 8 miesięcy pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres 3 lat próby;
- orzeczenie środka karnego w postaci zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych na okres 3 lat;
- orzeczenie świadczenia pieniężnego na rzecz Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej w wysokości 5000 złotych.

Prokurator w swojej apelacji wyrokowi temu zarzucił:

- obrazę przepisu prawa materialnego, a to art. 70 § 2 k.k., poprzez niesłuszne niezastosowanie w/w przepisu, polegającą na tym, iż Sąd Rejonowy w Gliwicach warunkowo zawiesił wykonanie orzeczonej wobec oskarżonego A. G. (1) kary 1 roku pozbawienia wolności na okres próby wynoszący 3 lata na podstawie art. 69 § 1 i 2 k.k. w zw. z art. 70 § 1 k.k., podczas gdy we wskazanym wypadku powinien był to zrobić na zasadzie art. 69 § 1 i 2 k.k. w zw. z art. 70 § 2 k.k., co wynika z faktu, że oskarżony A. G. (1) jest sprawcą młodocianym;
- obrazę przepisu prawa materialnego, a to art. 73 § 2 k.k., poprzez niesłuszne niezastosowanie w/w przepisu, polegającą na tym, iż Sąd Rejonowy w Gliwicach warunkowo zawiesił wykonanie orzeczonej wobec oskarżonego A. G. (1) kary 1 roku pozbawienia wolności na okres próby wynoszący 3 lata i nie oddał go w okresie próby pod dozór kuratora sądowego, pomimo ustawowego obowiązku;
- obrazę przepisu prawa materialnego, a to art. 72 § 1 k.k., poprzez niesłuszne niezastosowanie w/w przepisu, polegającą na tym, iż Sąd Rejonowy w Gliwicach warunkowo zawiesił wykonanie orzeczonej wobec oskarżonego A. G. (1) kary 1 roku pozbawienia wolności na okres próby wynoszący 3 lata i nie nałożył na niego jednego obowiązku, np. obowiązku informowania kuratora o przebiegu okresu próby, pomimo ustawowego obowiązku.

W konsekwencji oskarżyciel publiczny wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku przez:

- orzeczenie w punkcie 2 wyroku, poprzez przyjęcie podstawy warunkowego zawieszenia wykonania orzeczonej wobec oskarżonego A. G. (1) kary 1 roku pozbawienia wolności na okres próby wynoszący 3 lata, na podstawie przepisów art. 69 § 1 i 2 k.k. w zw. z art. 70 § 2 k.k.,
- orzeczenie wobec oskarżonego oddania go w okresie próby pod dozór kuratora sądowego, na podstawie art. 73 § 2 k.k.,

- orzeczenie wobec oskarżonego obowiązku, np. obowiązku informowania kuratora o przebiegu okresu próby, na podstawie art. 72 § 1 pkt 1 k.k.

Na rozprawie apelacyjnej oskarżyciel publiczny zmodyfikował zarzuty i wnioski środka odwoławczego (k.123).

Sąd Okręgowy stwierdził, co następuje:

Apelacja obrońcy oskarżonego nie zasługiwała na uwzględnienie. Skarżący zarzut rażącej niewspółmierności orzeczonej kary i środków karnych uzasadnił tym, że Sąd I instancji nie wziął pod uwagę przy określaniu ich wymiaru wszystkich okoliczności łagodzących, przemawiających na korzyść oskarżonego. Tymi okolicznościami miały być nie tylko przyznanie się do winy i złożenie obszernych wyjaśnień, ale również przekazanie organom ścigania istotnych okoliczności związanych z przedmiotowym zdarzeniem. Poza tym ujawnienie istotnych okoliczności nieznanych dotychczas tym organom, a dotyczących ułatwienia oskarżonemu popełnienia przestępstwa z art. 178a § 1 k.k. poprzez użyczenie pojazdu oraz motywacja sprawcy, która była wynikiem namówienia oskarżonego do prowadzenia samochodu przez właściciela tego pojazdu.

Twierdzenia te nie przekonują. Przede wszystkim nie można tracić z pola widzenia okoliczności obciążających oskarżonego, wpływających na wymiar kary i środków karnych, w okolicznościach sprawy wysuwających się na pierwszy plan, a które wziął pod uwagę Sąd Rejonowy. Chodzi o stopień zawinienia i społecznej szkodliwości czynu. Sąd a quo właściwie dokonał oceny stopnia zawinienia sprawcy oraz stopnia społecznej szkodliwości popełnionego przez niego czynu. Zachowanie A. G. (1) było wysoce niebezpieczne, wręcz brawurowe. Prowadził on pojazd nie tylko w stanie nietrzeźwości, który znacznie przewyższał granicę stężenia alkoholu warunkującą odpowiedzialność za przestępstwo, ale przejechał niemalże odcinek drogi, przewożąc większą niż dopuszczalna ilość pasażerów, w tym na autostradzie. Tym bardziej, że na tej właśnie autostradzie poruszał się z prędkością tak dużą, która, nawet w przypadku trzeźwego kierującego, sama w sobie była nieakceptowalnie niebezpieczna. Potwierdzeniem tego jest fakt, że finalnie oskarżony stracił panowanie nad pojazdem i doprowadził do zdarzenia drogowego. Jego czyn stworzył bardzo duże i realne zagrożenie dla innych uczestników ruchu drogowego. Nie jest uzasadniony argument obrońcy, jakoby całość motywacji sprawcy była związana z namową przez właściciela pojazdu do prowadzenia w stanie nietrzeźwości. Z ustalonego stanu faktycznego wynika bowiem, iż o ile K. P. poprosił oskarżonego, będącego w stanie nietrzeźwości, o podwiezienie do domu, o tyle decyzja o dalszym kontynuowaniu jazdy - już bez właściciela pojazdu - i poruszaniu się autostradą, była już samodzielną, świadomą decyzją A. G. (1). Obrońca przecenia też przyznanie się oskarżonego do winy. A. G. (1) prowadził pojazd w tak niebezpieczny sposób, że wbił się nim w skarpę autostradową. Byli świadkowie tego zdarzenia, a na miejscu pojawiły się służby ratownicze i porządkowe. Badanie oskarżonego na zawartość alkoholu w organizmie od razu wykazało stan jego nietrzeźwości. Nie może także premiować oskarżonego i to, że dzięki jego wyjaśnieniom wszczęto postępowanie przeciwko K. P. o pomocnictwo do przestępstwa przypisanego oskarżonemu. W żaden sposób ułatwienie popełnienia przestępstwa oskarżonemu przez inną osobę nie umniejsza odpowiedzialności A. G. (2), osoby dorosłej, w pełni zdrowej, wolnej w podejmowaniu decyzji.

Dlatego też Sąd odwoławczy podzielił zapatrywania Sądu I instancji, że orzeczone wobec oskarżonego kara i środki karne są adekwatne do stopnia winy i społecznej szkodliwości czynu oraz że spełnią cele prewencji indywidualnej i ogólnej.

Aby zarzut rażącej niewspółmierności kary i środków karnych mógł być uznany za zasadny, niewspółmierność ta musi być znaczna, wyraźna i oczywista, a więc oznaczać niedającą się zaakceptować dysproporcję między karą wymierzoną a karą sprawiedliwą. Rażąca niewspółmierność kary występuje wtedy, gdy kara orzeczonej nie uwzględnia w należyty sposób stopnia społecznej szkodliwości przypisywanego czynu oraz nie realizuje wystarczająco celu kary, ze szczególnym uwzględnieniem celów zapobiegawczych i wychowawczych (wyrok SN z dnia 22 października 2007 r., sygn. SNO 75/07; wyrok SN z dnia 30 czerwca 2009 r., sygn. WA 19/09). Tak rozumiana niewspółmierność kary i środków karnych, biorąc pod uwagę powołane wyżej okoliczności, nie występuje w zaskarżonym orzeczeniu. Nie można także stwierdzić, że kara 1 roku pozbawienia wolności jest znacznie wyższą, od kary 8 miesięcy pozbawienia wolności - uznawanej przez obrońcę oskarżonego za współmierną. Nie da się pominąć tego, że nadal jest to kara z

warunkowym zawieszeniem jej wykonania. Trafne było też obciążenie oskarżonego grzywną obok kary pozbawienia wolności. Sąd Rejonowy prawidłowo ustalił ilość stawek dziennych grzywny na 50 i wysokość jednej stawki dziennej na 50 złotych. Oskarżony deklarował miesięczny dochód w kwocie 6000 złotych z prowadzonej działalności gospodarczej. W zakresie zaś orzeczonych środków karnych należy wskazać, iż wymierzenie ich w najmniejszych przewidzianych przepisami granicach – o co wnosił obrońca, nie byłoby słuszne, skoro, jak już wcześniej wspomniano, wina sprawcy i społeczna szkodliwość jego czynu, nie były niewielkie. Oskarżony naruszył jedną z podstawowych zasad ruchu drogowego, za czym poszło stworzenie realnego zagrożenia dla innych uczestników ruchu. Zrobił to po upływie roku i czterech miesięcy od otrzymania prawa jazdy. Wykazał się zatem wyjątkową nieodpowiedzialnością i lekceważeniem norm społecznych. Środek karny w postaci zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych ma charakter prewencyjny wobec sprawcy, który swoim zachowaniem wykazał, że nie zasługuje na dopuszczenie do udziału w ruchu drogowym jako kierujący. Jak słusznie wskazuje Sąd Najwyższy, „ratio legis zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych stanowi wykluczenie z ruchu drogowego takich kierowców, którzy wykazali, że zagrażają bezpieczeństwu w komunikacji” (wyrok z dnia 5 marca 2009 r., sygn. II KK 269/08). Orzeczenie tego zakazu na okres taki, jak uczynił to Sąd Rejonowy, pozwoli dojrzeć A. G. (1) do tego, aby być odpowiedzialnym uczestnikiem ruchu drogowego. Natomiast świadczenie pieniężne w wysokości 7000 złotych prawidłowo uwzględniła, oprócz wyżej wymienionych okoliczności, właściwości i warunki osobiste oskarżonego.

W odniesieniu do środka odwoławczego obrońcy oskarżonego wypada jeszcze zauważyć, że nie jest trafnym powoływanie się na porozumienie oskarżonego z prokuratorem, poczynione w postępowaniu przygotowawczym, a dotyczące wydania wyroku skazującego bez przeprowadzania rozprawy i orzeczenia uzgodnionych kar i środków, w sytuacji kiedy oskarżyciel publiczny nie skierował do sądu wniosku w trybie art. 335 k.p.k. Samo zaś ustalenie takiego konsensusu, przy występowaniu warunków określonych w art. 335 k.p.k., nie obliguje oskarżyciela publicznego do wystąpienia z wnioskiem o skazanie bez przeprowadzenia rozprawy. Jeżeli więc prokurator nie zdecydował o skierowaniu do Sądu Rejonowego takiego wniosku, to Sąd ten nie był zobligowany przy ustalaniu wymiaru kary i środków karnych do brania pod uwagę uprzedniego uzgodnienia stron.

Mając zatem powyższe na względzie uznać należało karę i środki karne wymierzone oskarżonemu za dolegliwe, co jednak nie oznacza, że są one nadmiernie surowe. Kara jako całość jest rozstrzygnięciem wyważonym. Zasługującym na pełną aprobatę.

Apelacja wniesiona przez oskarżyciela publicznego okazała się zasadna w zakresie zarzutów I. i II., mianowicie obrazy art. 70 § 2 k.k. oraz art. 73 § 2 k.k. Skarżący słusznie zauważył, że A. G. (1), urodzony dnia (...), w chwili popełnienia w dniu 24 czerwca 2018 r. przypisanego mu czynu nie ukończył 21 lat, a w chwili orzekania w pierwszej instancji, tj. dnia 24 kwietnia 2018 r., nie ukończył 24 lat. Tym samym oskarżony, w rozumieniu art. 115 § 10 k.k., był sprawcą młodocianym. Konsekwencją zaś skazania sprawcy młodocianego za przestępstwo i warunkowego zawieszenia wykonania orzeczonej wobec niego kary, powinno być określenie okresu próby na podstawie przepisu art. 70 § 2 k.k. zamiast art. 70 § 1 k.k. oraz, na podstawie art. 73 § 2 k.k., obligatoryjne oddanie takiego sprawcy, popełniającego przestępstwo umyślne, pod dozór kuratora w okresie próby. Zawieszając wykonanie orzeczonej wobec sprawcy młodocianego kary i określając okres próby na podstawie art. 69 § 1 i 2 k.k. w zw. z art. 70 § 1 k.k., Sąd I instancji dopuścił się obrazy przepisu art. 70 § 2 k.k. Natomiast nieoddanie tegoż sprawcy pod dozór kuratora w okresie próby stanowiło obrazę przepisu art. 73 § 2 k.k.

W zakresie zarzutu III., to jest obrazy art. 72 § 1 k.k., prokurator w toku rozprawy przed Sądem odwoławczym słusznie zmienił stanowisko wyrażone w apelacji, ponieważ zarzut ten był niewątpliwie chybiony. Obraza przepisu prawa materialnego poprzez jego niezastosowanie może mieć miejsce jedynie wtedy, gdy jest to przepis o charakterze stanowczym i jego zastosowanie jest obowiązkowe. Z kolei w przypadku przepisu prawa materialnego o charakterze fakultatywnym, jego obraza może polegać na jego zastosowaniu przy jednoczesnym przekroczeniu warunków stosowania. Przepis art. 72 § 1 k.k. przewiduje w przypadku warunkowego zawieszenia wykonania orzeczonej kary obligatoryjne nałożenie na skazanego co najmniej jednego z obowiązków wymienionych w tym przepisie. Jednakże treść art. 72 § 1 k.k. wskazuje także na to, że nałożenie tych obowiązków jest fakultatywne, jeżeli wobec sprawcy został orzeczony środek karny. Sytuacja taka zachodzi właśnie w niniejszej sprawie, ponieważ Sąd I instancji orzekł wobec A.

G. (1) środki karne w postaci zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych oraz świadczenia pieniężnego. Z tego powodu nie doszło do obrazy art. 72 § 1 k.k. przez Sąd Rejonowy.

Mając na uwadze powyższe, należało zmienić zaskarżony wyrok, przyjmując art. 70 § 2 k.k. w punkcie 2 obok art. 69 § 1 i 2 k.k. jako podstawę prawną rozstrzygnięcia o warunkowym zawieszeniu wykonania kary pozbawienia wolności, oddając oskarżonego w okresie próby pod dozór kuratora na mocy art. 73 § 2 k.k., a w pozostałym zakresie zasadne było utrzymanie zaskarżonego orzeczenia w mocy.

Wobec zmiany wyroku skazującego na niekorzyść oskarżonego, koszty procesu w postępowaniu odwoławczym należało ustalić na zasadach ogólnych, stosownie do treści art. 635 k.p.k. Uwzględniając sytuację rodzinną, majątkową i wysokość dochodów, w ocenie Sądu nie zachodziły, określone w art. 624 § 1 k.p.k., podstawy do zwolnienia oskarżonego od zapłaty na rzecz Skarbu Państwa kosztów sądowych. Tym samym podstawę rozstrzygnięcia o kosztach procesu stanowiły przepisy art. 627 k.p.k. oraz art. 2 ust. 1 pkt 3 i art. 3 ust. 2 w zw. z art. 8 ustawy z dnia 23 czerwca 1973 r. o opłatach w sprawach karnych. Na tej podstawie Sąd zasądził od oskarżonego na rzecz Skarbu Państwa wydatki w kwocie 20 złotych, stanowiące ryczałt za doręczanie pism i zawiadomień w instancji odwoławczej w postępowaniu sądowym, a także obciążył oskarżonego opłatą sądową należną za drugą instancję, to jest od wymierzonej kary pozbawienia wolności – w wysokości 180 złotych oraz od wymierzonej na podstawie art. 71 § 1 k.k. grzywny – w wysokości 250 złotych, która łącznie wyniosła 430 złotych.